

Ekosofias Nyhetsbrev

DECEMBER 2021 - TJUGONIONDE ÅRGÅNGEN

FN-LARM OM KLIMATET – VÄRMEREKORD I ARKTIS

I fjol mättes 38 grader upp i Sibirien. Rekordtemperaturen bekräftas nu av FN:s meteorologiska organisation WMO som larmar om klimatförändringarna. Arktis värms upp mer än dubbelt så snabbt som medelvärdet för resten av världen.

Temperaturen 38 grader mättes upp den 20 juni förra året i den ryska staden Verchojansk, och noterades som den högsta temperaturen hittills norr om den norra polcirkeln, enligt WMO. Temperaturen, som WMO anser vara ”mer passande för Medelhavsområdet än Arktis”, uppmättes på en meteorologisk station under en utdragen värmebölja.

Det är första gången som organisationen har lagt till värmerekord i Arktis till sin statistik om extrema väderhändelser.

Eftersom detta är en ny kategori i statistiken finns inget tidigare FN-verifierat rekord, men inga högre temperaturer har hittills mätts upp där, enligt WMO.

– Detta nya Arktisrekord är en av flera observationer som rapporterats till WMO:s arkiv för extrema väder- och klimathändelser och som ringer i varningsklockorna om att vårt klimat förändras, säger WMO-chefen Petteri Taalas i ett uttalande.

TT/SvD/DN

DÅ KOMMER DET ATT REGNA MER ÄN DET SNÖAR PÅ ARKTIS

Arktis kommer att bli blötare allt tidigare. Skiftet då det kommer att regna mer än snöa under sommar och höst kan inträffa mer 20 år tidigare än förväntat, enligt en ny studie.

Klimatförändringarna driver på en snabbare uppvärmning av Arktis än någon annanstans på jorden. Forskare har sedan tidigare räknat ut att regn kommer att vara den dominerande nederbörden på Arktis omkring 2090 på vissa platser och under vissa årstider.

Men nu har forskare jämfört den nya generationens klimatmodeller för att undersöka hur nederbördsläget kommer att se ut på Arktis i framtiden.

Forskarna upptäckte att skiftet då det regnar mer än snöar kan inträffa redan mellan 2060 och 2070 – alltså mer än två årtionden tidigare.

– Hela Arktis-området är lite känsligare och svarar snabbare på klimatförändringarna än tidigare uträkningar. Det är ett viktigt resultat och pekar på att den här regionen är ett känsligt område, säger Erik Kjellström, professor i klimatologi vid SMHI.

När istäcket smälter på Arktis blir det mer öppet vatten, vilket leder till att avdunstningen ökar. Det i sin tur gör att det regnar mer.

Ett blötare Arktis med mindre snötäcke förstärker det som kallas albedo-effekten som är ett mått på jordens reflektionsförmåga.

– När snö och is minskar i omfattning så blir ytan inte så vit längre och då reflekterar den ytan inte solljus lika effektivt. Det gör att infallande solstrålar tas upp mer av systemet. Så att få ett mer eller mindre isfritt Arktis spår på och driver klimatförändringen och förstärker uppvärmningen. Det är allvarligt, säger Erik Kjellström.

En annan effekt av ett blötare Arktis är att ekosystemen i området kan rubbas.

– Om det helt plötsligt blir omväxlande vintrar där det regnar, smälter, snöar och fryser på om vartannat så blir det ett annat typ av snötäcke och det påverkar vegetationen under. Och det påverkar även djur som till exempel renar som inte hittar föda på samma sätt, säger Erik Kjellström.

Dessutom finns det stora områden med permafrost med infruset metan, som är en kraftfull växthusgas, som kan börja läcka ut i atmosfären om det börjar smälta.

– Det är en stor osäkerhet också i klimatproblematiken. Det finns mycket metan bundet i dessa områden och skulle det släppas ut i stora mängder så kan det ytterligare förstärka uppvärmningen. Det är stora och svåra frågor att hantera i ett klimatforskningsperspektiv.

Svt

SNÖSTORM PÅ HAWAII – SNÖBRIST I COLORADO

Vädret är för närvarande gale i USA. I Hawaii varnar man för snöstorm, medan snöpremiären i Denver är rekordsen.

USA:s vädermyndighet NWS har utfärdat snöstormsvarningar för två delstater. Förutom i Alaska kan Hawaii drabbas.

Det rör sig om Big Islands två bergstoppar, som ligger på omkring 4 000 meters höjd och som i helgen kan få 30 centimeter snö och hårda vindar, enligt CNN.

I andra delar av landet råder det snöbrist. I Denver i Colorado har det ännu inte fallit snö alls den här säsongen. Så här sent har det inte varit snöfritt sedan åtminstone 1882, då man började föra statistik över snömängd. Det förra rekordet sattes 1934, då den första snön till slut föll över staden den 21 november.

Snart kan ett annat relaterat rekord slås. Staden har nu haft 224 sammanhängande dagar utan snöfall, där rekordet för närvarande ligger på 235 från 1887.

Denver har dessutom haft den varmaste och torraste sommaren och hösten hittills i rullorna.

– Vi har i princip levt i en öken de senaste sex månaderna. För mig är det ett klassiskt tecken på att vi upplever effekterna av klimatförändringar, säger Chris Bianchi, meteorolog vid 9News, till The Colorado Sun.

Svt

KOLKRAFTEN TILLBAKA?

Det internationella energiorganet IEA kom nyligen med en ny rapport som konstaterar att kolkraften nått nya nivåer under 2021, så höga att målet om nettonollutsläpp är hotat.

Enligt analysen minskade kolkraften inte så mycket som förväntat under 2020 och den återhämtar sig nu snabbare än IEA räknat med. Trots en minskning på 20 procent i EU och USA mellan 2019 och 2020 gör utvecklingen i Kina och Indien att den globala prognosen på minus 9 procent missats. I stället minskade kolkraften med endast 4,4 procent globalt under 2020 och under 2021 pekar kurvan mot en ökning på 9 procent. IEA konstaterar att Kinas inflytande på kolmarknaden är svårt att överskatta, då landets kolkraft utgör en tredjedel av den globala konsumtionen och landet står för hälften av världens kolanvändning.

– Kol är den enskilt största källan till globala koldioxidutsläpp och det här årets historiskt höga nivå på kolkraftsproduktion är ett oroande tecken på hur långt från vägen till målet världen befinner sig i sina ansträngningar att få utsläppen att minska mot netto noll, säger IEA-chefen Fatih Birol i ett uttalande.

Enligt rapporten från IEA är det positivt att investerare, nationella nettonoll-mål och kolöverenskommelsen under klimatmötet Cop 26 i Glasgow satt press på utfasning av kolet, men hastigheten med vilken energislaget fasas ut räcker ändå inte till för att världen ska kunna nå målet om nettonollutsläpp av koldioxid till 2050.

EUROPEISKA STÄDER KLARAR INTE WHO:S NYA RIKTLINJER FÖR LUFTKVALITET

I stort sett inga europeiska städer klarar WHO:s nya riktlinjer om luftkvalitet, vare sig det gäller små partiklar, kvävedioxid eller marknära ozon. Det visar en rapport från Europeiska miljöbyrån (EEA).

·EKOSOFIA·

EEA har jämfört föroreningskoncentrationer i städer i alla EU:s 27 medlemsstater, som uppmättes 2019, med Världshälsoorganisationens nya riktlinjer för luftkvalitet som kom i höstas och sammanställt detta i en rapport. Sammanställningen visar att 97 procent av stadsbefolkningen i medlemsländerna 2019 utsattes för halter av fina partiklar (PM 2,5) som ligger över WHO:s riktlinjer. Främst från utsläpp från energianvändning, vägtransporter, industri och jordbruk.

Likaså utsattes 94 procent för nivåer över WHO:s riktlinjer för kvävedioxid. Mestadels beroende på utsläpp från vägtrafiken.

Studien visar också att hela 99 procent av stadsbefolkningen utsattes för nivåer av ozon som ligger över WHO:s riktlinjer. Dessa är kopplade till utsläpp av kväveoxider och flyktiga organiska föreningar, inklusive metan, och höga temperaturer i samband med klimatförändringar.

KRITIK MOT LÅNGSAM KLIMATOMSTÄLLNING AV SJÖFARTEN

Den internationella sjöfarten ska halvera sina utsläpp till 2050. Men det räcker inte om Parisavtalet ska nås. Nu kräver Internationella sjöfartsorganisationens miljökommitté skarpare krav och ett trettio-tal länder – bland dem Sverige – vill se nollutsläpp.

Internationella sjöfartsorganisationen, IMO, har av flera kritiserats för bristande klimathänsyn. Bland kritikerna finns egna medlemsländer. Något som framkom vid ett möte nyligen.

– Sverige stöder i första hand nollutsläpp till 2050, då sjöfarten saknar egna kolsänkor, säger Sofie Malmsten, sakkunnig på Transportstyrelsen, till tidningen Syre.

EU VILL SE HÅRDARE TAG MOT MILJÖBROTT

EU-kommissionen vill se betydligt hårdare tag mot miljöbrott. Enligt ett förslag till nytt miljöbrottsdirektiv ska företag som begår miljöbrott kunna tvingas böta upp till fem procent av sin globala omsättning. Den som hålls personligt ansvarig för ett miljöbrott ska även kunna dömas till dryga böter eller fängelse i upp till tio år.

Förslaget öppnar också för andra typer av straff som indragna miljötillstånd, uteslutning från statliga bidrag eller påföljder som ålägger det dömda företaget att restaurera natur.

EU-kommissionen menar att det idag är för lätt att komma undan straff för de företag eller personer som orsakar allvarliga miljöskador.

– Alltför ofta finns i EU inget verkligt straff för miljöbrott, lagförbrytare kan gå ostraffade och det finns alltför få incitament att följa lagen. Vi vill förändra det, sade EU:s miljökommissionär Virginijus Sinkevicius då förslaget presenterades. Förslaget innebär både att dagens definitioner av miljöbrott förtydligas och att nya miljöbrott tillkommer, bland dem olaglig virkeshandel, olagligt vattenuttag samt allvarliga brott mot EU:s kemikalielagstiftning. Det ska även bli straffbelagt att medvetet överträda lagstiftning om spridning av invasiva arter.

ECHA: MAJORITETEN VAROR SOM SÄLJS ONLINE FÖLJER INTE KEMIKALIELAGSTIFTNINGEN

När nationella tillsynsmyndigheter inspekterade nära 6 000 produkter som köpts via e-handel fann man stora brister vad gällde innehåll av farliga ämnen, märkning och marknadsföring. Resultaten redovisas nu i en rapport av Europeiska Kemikaliemyndigheten, Echa.

2 600 produkter kontrollerades mot kraven i Reach vad gäller begränsning av farliga ämnen, bland dem textilier, lädervaror, barnartiklar, leksaker och smycken.

I mer än 1 800 varor hittades cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska ämnen, bland annat varor som innehöll bly och borsyra som endast får säljas till professionella användare. Andra förbjudna ämnen som påträffades var ftalater i leksaker och kadmium i smycken. 99 procent av de varor som innehöll farliga ämnen såldes online till konsumentledet.

·EKOSOFIA·

75 procent av de sålda varorna bröt även mot CLP-lagstiftningen om informationskrav av det kemiska innehållet, genom att inte ha någon märkning alls. I de fall det fanns märkning på produkterna var den ofta otydlig. Vidare visade sig flertalet inspekterade biocidprodukter inte uppfylla lagstiftningskraven – oftast gällde det produkter som såldes till allmänheten. 17 procent av produkterna marknadsfördes med vilseledande påståenden, som "biocidprodukt med låg risk", "icke-giftig", "ofarlig", "naturlig", "miljövänlig" eller "djurvänlig".

Projektet har resulterat i en stor insats från nationella tillsynsmyndigheter med mer än 5 000 tillsynsåtgärder. I de flesta fall utfärdades skriftliga råd som bad företagen att ta bort produkterna från sina webbplatser eller ändra sina annonser.

FARLIGA ÄMNEN I EN TREDJEDEL AV BILLIG HEMELEKTRONIK

Kemikalieinspektionen redovisar resultatet av en nationell undersökning av farliga ämnen i billig hemelektronik, avsedd för spel, lek, arbete och fritid. Elektronikvaror från 27 företag undersöktes och av dem innehöll 35 procent farliga ämnen, bland annat bly, kortkedjiga klorparaffiner och ftalater, i så höga halter att de inte får säljas i EU.

– Undersökningen visar att det framför allt är små företag som själva importerar och säljer via e-handel som har produkter med brister och det rör sig ofta om billigare produkter utan kända varumärken, säger Mariana Pilenvik, inspektör på Kemikalieinspektionen.

NATURVÅRDSVERKET: MÅNGA FÖRETAG MISSAR RAPPORTERA FARLIGT AVFALL

Ett år har gått sedan svenska företag blev skyldiga att rapportera till Naturvårdsverket när de lämnar ifrån sig farligt avfall. Hittills har 25 000 företag rapporterat – men det borde vara betydligt fler, menar myndigheten. Naturvårdsverket bedömer att nästan alla verksamheter någon gång under året har behövt lämna ifrån sig farligt avfall, till exempel elektronikskrot, gamla lysrör eller kemikalierester.

Eftersom antalet verksamheter är omkring en miljon är 25 000 en liten andel.

– Det borde alltså vara betydligt fler verksamheter som rapporterar sitt farliga avfall, säger David Carlsson, handläggare på Naturvårdsverket.

Enligt Naturvårdsverket tyder det på att många företag inte känner till sina skyldigheter. Naturvårdsverket ser därför ett behov av att de och övriga tillsynsmyndigheter ökar sina informationsinsatser.

Det avfall som rapporterats mest frekvent är lysrör och annat kvicksilverhaltigt avfall, kasserad elektrisk och elektronisk utrustning, kasserad utrustning med andra farliga komponenter, batterier och ackumulatorer samt gaser i tryckbehållare inklusive haloner.

REKORDSTOR MINSKNING AV KLIMATUTSLÄPP I SVERIGE 2020

Sveriges klimatutsläpp minskade med nästan nio procent under 2020 jämfört med föregående år. Den rekordstora minskningen beror till stor del på pandemin. Men det finns också mer bestående ljusglimtar bakom siffrorna.

– Det händer mycket inom industrin, energisektorn och transportsektorn som är positivt just nu, säger Anna-Karin Nyström på Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket konstaterar att nedgången 2020 till stor del är tillfällig och man räknar med att utsläppen ökar kommande år. Men det finns även mer bestående nedgångar, framför allt inom transportsektorn.

– Bilarna blir alltmer effektiva och vi får in mer elfordon i systemet som gör att utsläppen minskar. Vi använder också mer och mer biodrivmedel som ersätter bensin och diesel.

Just elektrifieringen av den svenska fordonsflottan har gått snabbare än vad Naturvårdsverket tidigare räknat med, förklarar Anna-Karin Nyström.

Hon förutspår också att stålindustrins satsningar på fossilfri produktion och utfasningen av kol inom energisektorn kommer att ge fortsatta utsläppsminskningar framöver.

Svt

·EKOSOFIA·

FN-MÖTET STOCKHOLM+50

I juni 2022 arrangeras FN-mötet Stockholm+50 för att öka takten för den hållbara omställningen. Sverige och Kenya står värd för högnivåmötet Stockholm+50 som uppmärksammar att det är femtio år sedan FN:s första miljökonferens, Stockholmskonferensen, ägde rum 1972. Mötet har som syfte att öka omställningstakten under temat "A healthy planet for the prosperity of all – our responsibility, our opportunity". Stockholm Environment Institute, SEI, har fått i uppdrag av regeringen att skriva en oberoende, vetenskaplig rapport inför mötet.

WTO VÄXLAR UPP HÅLLBARHETSARBETET

En rad medlemsländer inom Världshandelsorganisationen WTO meddelar att hållbarhetsfrågorna nu ska sättas i centrum i de fortsatta handelsdiskussionerna. Nästan hälften av alla WTO-länder deltar i ett eller flera av de tre hållbarhetsinitiativen: miljömässig hållbarhet (TESSD), hållbar plastanvändning (IDP) och fossilsubventionsreformer (FFSR). Nyligen presenterade Internationella Handelskammaren en rapport som lyfter fram hur världshandelsorganisationen, WTO, kan främja omställningen till en cirkulär ekonomi. Knappt hann rapporten landa på skrivborden innan WTO-länderna nu redovisar sina färdplaner och prioriteringar.

- Det känns positivt. Det som är mest realistiskt på kort sikt är att länderna genom samtal undviker olika nationella lagar och regler som försvårar uppskalning av cirkulära lösningar globalt. WTO-avtal tar mycket längre tid och kräver mer samstämmighet. Avtal förhandlas ofta i flera år, säger Henrik Blomqvist, policyansvarig vid Internationella handelskammaren i Sverige, till Aktuell Hållbarhet.

ELLASTBILAR FÅR GRÄDDFIL I GÖTEBORG

Lastbilar med eldrift får i dag köra förbi kön av fossildrivna lastbilar i Göteborgs hamn i särskilda gröna körfiler. Det är en av åtgärderna för att ändra kostnadsbilden till ellastbilarnas fördel och bidra till omställningen av transportsystemet. Med en snabbare hantering ska en åkare med ellastbil hinna med tre turer i stället för två per dag – eller fyra i stället för tre.

- Den bästa stöttningen vi kan ge åkarna är mer tid. Det var faktiskt mitt förslag från början. Nu har vi ett grönmålat område med en elsymbol och så fort personalen bekräftat att lastbilen är eldriven så påbörjas hanteringen, säger Maria Frankesen, vd för Roroterminalen, till Aktuell Hållbarhet. Utifrån studier av trafik och rörelsemönster i hamnen har de enklaste och mest effektiva åtgärderna identifierats.
- Vi vill etablera det här konceptet innan ellastbilarna rullas ut i stor skala nästa och nästnästa år. Det gavs hittills fått har varit positivt. På sikt kommer vi höja ribban och börja straffa ut de sämre alternativen, men innan dess måste det finnas bra alternativ och därför premierar vi nu de gröna alternativen. Men vi har fler åtgärder i vår verktygslåda så det kommer mera framöver, säger Arvid Gutehed, ansvarig för hamnens utveckling, till Aktuell Hållbarhet.

SKA BLI KLIMATNEUTRAL STAD 2030

Göteborg signerade nyligen Klimatkontrakt 2030 för att tillsammans med 22 andra svenska städer jobba för att nå målet om att bli en klimatneutral stad år 2030.

- Städerna har en avgörande roll för klimatomställningen och för att engagera medborgarna, näringslivet, akademi och civilsamhället. Där vill vi agera föregångare, säger kommunstyrelsens ordförande Axel Josefson som skrev på kontraktet för Göteborgs Stads räkning. Jordens städer täcker tre procent av jordens yta men står för ungefär 70 procent av utsläppen av växthusgaser. Städerna växer dessutom snabbt och år 2050 beräknas 85 procent av Europas befolkning bo i städer. Göteborgs Stad har skrivit på kontraktet för att öka takten i Göteborgs klimatomställning. Och det är nödvändigt för att kunna nå FN:s mål i

·EKOSOFIA·

Parisavtalet – att hålla ökningen av medeltemperaturen på jorden under 1,5 grader.

– Avsikterna i Klimatkontrakt 2030 ligger helt i linje med Göteborgs Stads nya miljö- och klimatprogram, säger Anna Ledin, miljödirektör i Göteborgs Stad.

RIKSBANKEN VILL SE BÄTTRE RAPPORTERING OM KLIMATRISKER

Få finansiella företag har processer på plats för att hantera klimatrisker.

Företagens rapportering behöver också bli bättre. Det konstaterar Riksbanken i en ny rapport.

Riksbanken måste följa och förstå hur klimatförändringarna och åtgärderna som sätts in för att motverka dem påverkar ekonomin för att kunna fullfölja sitt uppdrag: Att främja finansiell stabilitet. Det konstaterar vice riksbankschef Anna Breman.

Enligt Anna Breman ser Riksbanken fram emot de nya internationella regelverk och standarder som utvecklas i snabb takt. Men det finns fortfarande mycket kvar att göra. I dag är det bara ett fåtal av de svenska finansiella företagen som har processer på plats för hela kedjan med att identifiera, mäta, bedöma och hantera klimatrisker.

– För att kunna mäta hur exponerade banker är för risker behövs bra data. Vi vill se bättre och mer standardiserad rapportering. Om man ska lyfta något från Cop 26 som var en framgång, så var det just det. Det kommer att bli en stor förändring när det är på plats, säger Anna Breman.

STORT BEHOV AV ÖKAD KUNSKAP OM HÅLLBARHET HOS FINANSANALYTIKER

Finansanalytikernas fokus på hållbarhetsfrågor har ökat väsentligt de senaste två åren. Samtidigt finns ett stort behov av förbättrad kommunikation mellan förvaltare, analytiker och bolag. Dessutom krävs det betydligt högre kompetens kring hållbarhetsfrågor hos finansanalytiker och förvaltare. Dessa slutsatser dras i en ny studie om hållbarhetsintegrering i investeringsanalyser som gjorts av Misum vid Handelshögskolan i Stockholm och finansierats av Sweden's Sustainable Investment Forum, Swesif.

– Det finns helt klart ett spann i hur analytiker tar sig an ESG – för vissa är den finansiella kopplingen tydlig och det är därför inte så svårt att få in i värderingsmodellen, och för andra ses ESG som något som ligger lite utanför. Jag tror att det kommer att ske en snabb utveckling här de närmsta åren med mer sofistikerade metoder för att förstå hur hållbarhetsfrågor kopplar till de finansiella perspektiven på både kort och lång sikt, men också hur hållbarhetsfrågor kopplar till varandra och vad det betyder för affären. Så det finns en massa viktig forskning kvar för oss att göra, säger Emma Sjöström, en av rapportförfattarna.

ERICSSON KRITISERAS FÖR KLIMATPÅSTÅENDE

Telekomföretaget Ericsson hävdar i sin marknadsföring att IT- och kommunikationstjänster kan bidra till att sänka de globala utsläppen med 15 procent till 2030.

Men Ekots granskning visar den forskning som Ericsson grundar påståendet på, bara tagit hänsyn till positiva effekter av IT-tjänsterna. De negativa effekterna är inte med.

– Du måste alltid prata om båda sidor. Att uppmärksamma bara de positiva effekterna är vilseledande och det borde inte göras enligt min åsikt säger Vlad Coroama som är en av världens ledande IT- och hållbarhetsforskare.

Under rubriken climate action på Ericssons hemsida står det:

“Enligt Ericssons forskning kan informations- och kommunikationsteknologin möjliggöra en minskning av de globala koldioxidutsläppen med upp till 15 procent till 2030.”

Men ledande forskare som Ekot talat med anser att det saknas bevis för Ericssons påstående.

– Bevisen för de här enorma minskningarna är väldigt svaga. De bygger på en felaktig forskningsmetod helt enkelt, säger IT- och hållbarhetsforskaren Vlad Coroama.

·EKOSOFIA·

Digital teknik, som 5G, som kan underlätta utvecklingen av klimatsmarta tjänster, kan också göra det enklare och billigare att leta och framställa fossila bränslen, göra flygresor mer tillgängliga, och öka konsumtionen av onödiga prylar, med andra ord öka utsläppen snarare än minska dem.

På engelska kallar man det för rebound, en negativ rekyleffekt som gör att en digital tjänst, som till synes påverkar klimatet på ett positivt sätt också kan ha motsatt effekt.

Enligt George Kamiya, som är digital analytiker på det internationella energiorganet IEA, är det omöjligt att förutspå vilka effekter digitaliseringen har på klimatet eftersom det beror på hur tekniken används.

– Det korta svaret är att ingen vet. Jag brukar säga att digital teknik är klimatagnostisk. Eftersom precis som varje teknik som brukas allmänt kan den användas för både gott och ont

Sveriges Radio

40 PROCENT ANSER ATT FÖRETAGEN ÄR OÄRLIGA I SIN HÅLLBARHETSKOMMUNIKATION

40 procent av svenskarna anser att företagen inte talar sanning om sitt hållbarhetsarbete, utan att de är ganska eller mycket oärliga. Det visar en undersökning av Resumé och Novus.

Av svaren framgår att 32 procent anser att företagen är ganska oärliga, medan 8 procent anser att de är mycket oärliga i sin hållbarhetskommunikation.

29 procent anser att företagen varken är ärliga eller oärliga och 14 procent säger att de är "ganska ärliga".

Mest kritiska är yngre. 54 procent av 18 – 29-åringarna svarar att de tycker att svenska företag är ganska eller mycket oärliga. 36 procent av de mellan 50 – 64 år tycker samma sak. Likaså tror fler kvinnor än män att företagen kommunicerar oärligt.

– Det kanske inte är så överraskande att många är skeptiska när företag kommunicerar kring sitt hållbarhetsarbete. Det blir lite som någon som säger att man har väldigt mycket humor, det är något man vill märka och upptäcka själv, inte få som ett påstående. På samma sätt blir kommunikation kring hållbarhet problematisk, man ska inte behöva säga det uttryckligen, man vill som konsument själv erfara att ett företag tar ansvar för miljön, säger Jan Berkö, marknadschef på Novus, i en kommentar.

JULKLAPPARNA DU INTE SKA KÖPA SECOND HAND

Nu är julklappsjakten i gång. Gallerior och shoppingstråk fylls till brädden. Den som vill julhandla hållbart gör bäst i att styra stegen mot secondhand-butikerna, men även där gäller det att se upp för miljöfallor.

Återbruk är en viktig pusselbit i omställningen, dock finns även här produkter som helst inte ska cirkuleras vidare.

– Det finns många fördelar med återbruk, men vissa äldre produkter kan innehålla skadliga kemikalier och dem är det viktigt att plocka bort, säger Klara Höglin, projektledare vid Stockholms stads kemikaliecentrum, som tar fram information till företag och privatpersoner om vilka varor som hellre ska ut ur kretsloppet än vidare till ett nytt hushåll.

Klara Höglin pekar särskilt på riskerna med vissa leksaker, husgeråd, elektronik, kläder och möbler.

– Både företag och privatpersoner behöver lära sig att känna igen varor som kan innehålla skadliga kemikalier så att vi kan undvika att återcirkulera dem. Vissa ämnen kan till exempel orsaka sjukdom på sikt, som koncentrationssvårigheter eller försämrade reproduktionsförmåga, säger Klara Höglin.

Särskilt försiktig ska man vara när man handlar leksaker eller kläder till barn eftersom barn är särskilt känsliga för exponering av kemikalier.

Extrakt

SÅ SER DEN KLIMATSMARTA GRANEN UT

En närodlad, gärna ekologisk, helt vanlig gran. Det är bäst för klimatet när det är dags att välja julgran. Lokala, eller ens svenska, julgranar kan dock vara svåra att hitta. En betydande del av julgranarna som säljs i Sverige är danska. Enligt en avhandling vid Sveriges lantbruksuniversitet från 2018 är den svenska julgransmarknaden underutvecklad; julgransodlingarna skulle kunna bli både fler och större. Efterfrågan på närodlad gran växer och flera skadegörare som finns i Danmark saknas här.

– Om du har möjligheten är det bästa för miljön att hugga en svensk gran, så kallad rödgran, i sin närmiljö i egen eller med tillstånd i annans skog. Näst bäst är att köpa en närodlad, ekologisk gran. Dessa är mer miljöanpassade än till exempel en plastgran, säger Peter Roberntz, senior skogsrådgivare på WWF. Plastgranar importeras oftast från Asien och både transport och material, PVC-plast, påverkar klimatet betydligt mer än en vanlig gran.

I en italiensk studie från 2019 kom forskare fram till att en mer påkostad plastgran genererar 29 kilo koldioxidekvivalenter, jämfört med en odlad gran som genererar knappt två kilo.

Extrakt

AMERIKANSK JULGRANSTREND – NU I SVERIGE

I USA, England och Nederländerna är trenden stor. Men än så länge är Hanna Jurjaks familjeföretag ensamma i Sverige om uthyrning av använda julgranar. För andra säsongen i rad erbjuder Blekingeplantan uthyrning av krukplanterade julgranar.

Hanna Jurjaks säger att tiden som de lägger ner på granarna än så länge inte vägs upp med någon anmärkningsvärd vinst i omsättning. Hittills har det framför allt handlat om kundernas positiva respons och företagets egna bidrag till klimatet.

– Även om vår försäljning är i väldigt liten skala är det så man får börja. Jag undrar varför det här inte är vanligare i Sverige. Jag tror att det finns marknad för den typen av julgran.

När kunden valt ut sin gran lämnar de sina kontaktuppgifter till butiken. Vid återlämning har granen ofta fått ett namn och stor betydelse för familjen den bott hos. Det blir väldigt personliga granar som kommer tillbaka med fantasifulle namn som Hulken eller Andreas Granqvist.

Efter att hyrgranarna lämnats tillbaka förvaras de i en sval lokal för att återhämta sig efter veckorna i rumstempererade hushåll.

Under sommaren förses de med noggrann tillsyn och skötsel.

– Högsäsongen i vår bransch är vår och sommar. Då är det tolv anställda som har hand om granarna. Under julen är vi fem.

När det återigen nalkas julsäsong ringer Hanna Jurjaks och hennes kollegor upp kunderna som har hyrt året innan för att uppdatera om hur just deras gran överlevt under vår- och sommarhalvåret.

Förra året blev företaget tvungna att kassera uppåt 50 granar efter att de drabbats av granbarrlus.

– Det är väldigt jobbigt att ringa en kund och säga att jag har fått byta ut en gran. Men då får man återbruka och börja på en ny, säger Hanna Jurjaks.

Dagens Industri

UTBILDNINGAR PÅ DISTANS – ELLER PÅ PLATS

Med tanke på rådande pandemi och osäkerheterna kring folkhälso-myndighetens rekommendationer planerar vi för att kunna genomföra nedanstående utbildningar på distans, vilket betyder att deltagarna kan vara med i utbildningen från valfri lokal; t ex hemifrån eller från kontoret.

Om rekommendationerna så medger kommer vi att genomföra dem på plats, i lämplig lokal, i centrala Göteborg.

Utöver vid nedanstående tillfällen kan vi enkelt genomföra utbildningarna även vid andra tidpunkter, som bättre passar er verksamhet. Kontakta oss gärna!

Vem säger vad – och varför? – 17 mars 2022

En halvdag om opinion och kommunikation inom miljö och hållbar utveckling. I en värld där olika intressen försöker styra vad vi uppfattar som sanningar – vem kan man egentligen lita på?

Det här berör i allra högsta grad hållbarhetsfrågorna! Därför erbjuder ”de två Eko:na” – Ekosofia och Ekocentrum – en uppskattad utbildning där du får verktygen för att analysera och förstå vad som sägs och skrivs.

Se Ekocentrums hemsida för närmare detaljer – www.ekocentrum.se

Grundläggande miljöutbildning – 31 mars 2022

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete – en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande.

Seminarier ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Utbildningen motsvarar kraven i Svensk Miljöbas.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Trovärdig miljökommunikation

En halvdags workshop för dig som vill använda miljö- och hållbarhetsargument i reklam och annan marknadskommunikation, utan att riskera s.k. grönmålning.

Vi går igenom både principer, standarder och lagstiftning; t ex hur reklamombudsmannen och marknadsdomstolen bedömer. Vi redovisar hur trovärdighet byggs upp, liksom fällor och fel, med egna exempel tillsammans med deltagarnas egna erfarenheter.

Vi går självklart också igenom Konsumentverkets senaste kartläggning ”Miljöargument i marknadsföring på den svenska konsumentmarknaden 2021”.

Som mottagare av Ekosofias Nyhetsbrev bedömer vi att du givit ditt samtycke till vår hantering av dina personuppgifter. Detta innebär att du även i fortsättningen kommer att få vårt nyhetsbrev. Om du inte vill ha vårt nyhetsbrev så kan du meddela oss via mail eller telefon.

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus, romanus@ekosofia.se.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg, magnus.ruberg@ekosofia.se.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång.

Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod.

Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg.

För ytterligare information – www.ekosofia.se